

Koolstofgehalte moet komende jaren opgekrikt worden

We denken in ons strategietraject verder vooruit richting 2040. We delen rond elk thema meningen met elkaar om te komen tot een stip aan de horizon waar we samen naartoe willen werken. Het thema bodem kon natuurlijk niet ontbreken in de lijst die uit de oorspronkelijke bevraging in het kader van dit strategietraject naar boven kwam.

Tom Dewanckele

Voor dit thema halen we inspiratie bij bodemexpert Annemie Elsen, onderzoeker bij de Bodemkundige Dienst van België, en stelden haar enkele vragen.

Hoe is het gesteld met onze Vlaamse bodems?

“Als we naar de bodems kijken in de Vlaamse landbouw zijn er drie grote zaken die eruit springen. Het eerste is dat over het algemeen de pH-waarde in onze bodems te laag is. Er is een lichte verzuring die impact heeft op de

opneembaarheid van de voedingselementen. Dat is een belangrijk aandachtspunt dat de laatste jaren misschien wat te veel op de achtergrond gebleven is. Een tweede belangrijk aspect is een te laag koolstofgehalte. We zien dat meer dan de helft van de percelen er baat bij zou hebben om meer koolstof op te slaan in de bodem. Het is uitermate belangrijk om voldoende koolstof in de bodem op te slaan omdat de bodem daardoor veel beter functioneert en weerbaarder is tegen wijzigende omstandigheden zoals droogte

of overvloedige regen. Dat is een serieuze uitdaging natuurlijk. Extra kalk is snel gebeurd, maar koolstof toevoegen is een werk van lange adem. Het derde aspect dat opvalt, is de rijkdom aan nutriënten. Onze bodems zijn doorgaans goed voorzien van voedingselementen. Fosfor is een element dat er zeker uitspringt, daar hebben we voldoende voorraden van in onze bodem en dat toch zeker voor meer dan 10 jaar. Dat is een belangrijke uitdaging binnen de sector, want enerzijds moeten we koolstof aanvoeren via dierlijke mest, maar die mest bevat tegelijk ook veel fosfor, die we dus eigenlijk niet extra nodig hebben.”

Hoe zit het daarnaast met onze bodemstructuur?

“Door het feit dat de koolstofgehalten vrij laag zijn in onze bodem heeft dat een directe impact op de fysieke bodemkwaliteit, want ook daar is koolstof belangrijk om stabiele aggregaten te vormen en water goed te laten infiltreren. We zien natuurlijk dat door bijvoorbeeld het recente natte najaar we vaak zelf niet anders kunnen dan onze bodemstructuur kapot te rijden. Landbouwers kunnen door hun contracten vaak niet anders dan met pijn in het hart toch het perceel oprijden om hun oogst te redden. Heel begrijpelijk natuurlijk, maar altijd jammer. Door ervoor te zorgen dat er voldoende koolstof in de bodem is, kan die structuur weer mooi en stevig worden.”

Zijn er nog mogelijke problemen met de bodem?

“Ik denk vooral aan bodemverdichting, dat is ook een veel voorkomend probleem. Hierrond liepen recent een aantal onderzoeksprojecten. We zien vooral in de diepere ondergrond dat bodemverdichting kan zorgen voor opbrengstdervingen. Preventief zijn daar wel een aantal machinale oplossingen voor zoals lagedrukbanden of rupsen die we, denk ik, nog nooit zo

veel hebben gezien als in het najaar van 2023. Het is duidelijk dat als de nood hoog is, die oplossingen toch hun ingang vinden. Er is volgens mij blijvende aandacht nodig om met machines een perceel op te rijden. We moeten zo weinig mogelijk druk op de bodem proberen uit te oefenen. De alsmaar grotere tractoren met grotere wielen hebben sowieso een nefaste invloed op die bodemverdichting. Het zorgt ervoor dat de bodemstructuur samengedrukt wordt, waardoor beluchting, doorworteling en waterinfiltratie allemaal verstoord worden.”

Kunnen we goede opbrengsten veroorzaken met een goede waterkwaliteit?

“Volgens mij is dat in een normaal seizoen zeker mogelijk. Helaas is het al even geleden dat we nog een normaal seizoen gehad hebben. Het is niet zo dat een aardappelperceel sowieso een te hoog nitraatresidu en dus een nefaste impact op de waterkwaliteit met zich meebrengt. In de groenten zien we dat het ook zeker mogelijk is. Het zal voor sommigen wel een gedragsverandering of mentaliteitswijziging vragen die op zich neerkomt op nog meer berekend omgaan met de bemesting in functie van het grilligere groeiseizoen waar we de laatste vijf à zes jaar tegenaan lopen. Als de basisbemesting bij aardappelen bijvoorbeeld verlaagd wordt, kan je tijdens het seizoen bij het nemen van een bodemstaal veel beter inspelen op de weersomstandigheden waar we vandaag de dag mee te maken hebben. We zien nu vaak dat die bijbemesting op nul staat, wat zonde is. Het advies heeft de landbouwer geld gekost en brengt niets op. Je kan de basisbemesting gerust naar 70% terugschroeven en later op het seizoen aan de hand van stalen nog veel nauwkeuriger gaan bijbemesten in functie van de weersomstandigheden.” ■

Lees het uitgebreide artikel op www.boerenbond.be/voedmeedetekomst.

Annemie Elsen:

“Doordat de koolstofgehalten vrij laag zijn in onze bodem heeft dat een directe impact op de fysieke bodemkwaliteit.”

Staalnames en bodemanalyse

“Er worden heel veel bodemstalen genomen voor stikstof, fosfor, koolstof en pH. Hoe kunnen landbouwers nog beter aan de slag met staalnames en bodemanalyses? “Ik vind het persoonlijk heel jammer dat, meestal door het verplichtende kader, die stalen soms op een moment worden genomen dat dit totaal niet zinvol is. De staalnames gebeuren dan veel te veel om gewoon in orde te zijn met de regelgeving, maar eigenlijk zou de landbouwer zelf er veel meer mee kunnen doen. De analyses kunnen leiden tot betere inzichten en op die manier ook effectief hun doel behalen om de waterkwaliteit ten goede te komen. We moeten veel te vaak landbouwers met pijn in het hart een staalname factureren ergens in september, terwijl je weet dat die op zich totaal niets aan kennis zal bijgebracht hebben. Het is gewoon nog maar eens een extra administratieve verplichting bovenop de grote hoop verplichtingen die landbouwers tegenwoordig sowieso al hebben.”